

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՕՐԷՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

Ե Ի

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՏՅԱՆ

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱՅ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Բերչեմպե Բաղար
Իբսի Խանի դէմը Պաղար Գրո-
ղոց Թիւ 14

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մասկուայի մէջ Աղէկանդր կայսեր խօսած ատենախօսութենէն յետոյ, ռուսական բանակին մէկ մասը զինուոց տակ կանչելու հրամանը, կրտսէ Տէպա՝ Արեւելեան խնդրոյն վրայ յօք խօսելով, մեծապէս յուզեց զԵրոպայ, թէպէտ ռուսական թերթերուն նայելով՝ խաղաղութիւնը պահելու համար զինեալ պէտք է եղեր կենալ։ Հաւատանք պահ մը այս բարեմիտ բացատրութեանը և համարիմք թէ իրօք Ռուսիա խաղաղութիւնն ապահովելու համար կըսպառազինի։

Ասկից զատ յայտնի չէ թէ Ռուսիա որքան մարդ պատերազմի վիճակի մէջ կ'ընէ, որպէս զի—ըստ իւր սկզբան—կարենանք գիտնալ թէ ինչ աստիճան կ'սխալուի խաղաղութեան։

Սակայն կօրչաքօփ իշխանին յայտարարութիւններէն—որ կըսէր թէ կայսրը խաղաղութիւն կուզէ և հնար եղածին չափ պիտի զգուշանայ պատերազմէ—կ'հետեի թէ դունէ երկու տէրութիւն, այն է Ռուսիա և Անգղիա համաձայնած են թաւրքիոյ մէջ բարենորոգմանը մտաջընելու ստիպողականութեանը վրայ և թէ Բ. Դրնէն պահանջուած երաշխաւորութենէն զատ ուրիշ կետի վրայ դժուարութիւն մը չը կենար։

Դժբաղդաբար այս երկու երկիրներէն ալ այնպիսի լուրեր կ'հասնին հետզհետէ, զոր մարդ քանի կարգայ՝ այնքան դժուարութիւնը կ'աւելնայ գիտնալու համար ճշդիւ թէ ինչ է Ռուսիոյ բուն միտքը, և թէ ինչ կէտի մէջ կ'տարբերի Անգղիան։ Սակայն օր մեծամեծ յայտարարութիւններ, խոշոր և երկմիտ բաներ կ'ընէր հեռագիրը, այնպէս որ խորհրդածել ու բան մը հետեւեցնել ուղղութիւնը մը մէկ աւուր մէջ ասոնց ամենքը չկրնար մարտել։ Իսկ ստոյգ անդեկութեանց համար տակաւին կ'սպասեմք։

Արդարեւ կ'ըսեն մեզ և կ'ըրկեն թէ Ռուսիա յարեր է անգղիական առաջարկութեանցը։ Լաւ, այս առաջարկութիւններ ըսուածն արդէն յայտնի է, բայց եթէ Անգղիա և Ռուսիա համաձայն են զանոնք ընդունելու մասին՝ ինչ է ուրեմն ասոնց երկուքին կողմէն տեսնուած ծանր ատենախօսութիւններն և պատերազմական պատրաստութիւններն։

Չկարծուիր թէ Բ. Դրնէն կողմէն Անգղիոյ եղած առաջարկութիւններն իրաց ընդհանուր կացութիւնը կարենան փոխել, և կըլին աւելի պատերազմի կամ խաղաղութեան կողմը հակեցնել, թողունք որ Կ. Պօլէն հասած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ թուրքիա թէպէտ առջի բերան դէմ կեցաւ անգղիական առաջարկութեանցը, իսկ վերջէն հաւանեցաւ յարիւ առայդ։

Արդ եթէ Բ. Դրնէն, Ռուսիա և Անգղիա համաձայնած են ըլլալիք բարենորոգմանց վրայ, չկարծուիր թէ Գերմանիա կամ Գաղղիա և կամ Իտալիա դէմ կենալու երեն։ Որքան համար է ուրեմն այդ պատրաստութիւններն։

Կ'մտայ երաշխաւորութեանց իրենդիրն յիշուի։ Ինքնօրինութեան վրայ վերաբանելով, թերեւ այս երկիրմասս կամ եւրոպայի բաւին վրայ կըցած են միտնել, թերեւ համապատասխան թէ այդ գաւառներուն համար ոչ թէ քաղաքական՝ այլ վարչական ինքնօրինութիւն մը կ'ընել է տրուիլ։ — Բայց որոնք են այդ ինքնօրինութեան համար արդուած երաշխաւորութիւններն, կըսէ անգլիէն Ռուսիա։

Սակայն այս է գեալ չլուծուած խնդիրը, և մեծ վախ կայ որ ասոր վրայ կարենան միտհաւան եղբայրացութիւն մը յառաջ բերել։ Անգղիոյ պաշտօնէից ըրած յայտարարութիւններէն յետոյ, միթէ ասոր կայս կ'վերջնէ՝ այլևս թէ ամենական պատասխան օտար զօրքերէ գրաւումը ընդունելի երաշխաւորութիւն մը չը կրնար լինել Անգղիոյ համար։ Կ'ե-

րևի թէ ոչ այնքան բանի մը տեղ դնել կուզեն «սամանեան կայսրութեան անկախութիւն» ըսածին՝ որ «ամբողջութեան» չափ։ Անգղիա և Ռուսիա կրնային շատ դիւրաւ համաձայնել թէ կարելի ըլլար ճշգրիւ բսել թէ մինչև ուր կ'հասնի անկախութիւնը և ուստի՝ կ'սխալ ամբողջութիւնը։ — Սակայն կարելի չէ ընել զայդ, ինչու որ այս երկու բաներուն և առայդ գիտնալիս արուած իմաստին նշանակութեանը մէջ այնպէս մութ ու շրտ մտադկայ՝ որ մէջէն անկարելի է ուղիղ գիծ մը քաշել։

Եւ ասկայն այս բանն է՝ որոյ համար պիտի աշխատի ընել յառաջիկայ Գերմանա-ժողովը։ Միայն սակաւ օտաւորապէս յայտնի է այսօր թէ Անգղիա պիտի մերժէ երաշխաւորութեան համար ինչ ինչ միջոցներու ձեռք տանելը՝ զորս Ռուսիա խորհուրդ կուտար մինչև ցարդ։ Ինչու որ այդ միջոցներն ճանկաւորանի ոչ միայն անկախութեանը այլև ամբողջութեան ալ կ'ըզին։ Արդարեւ ալ ինչ է պետութեան մը անկախութիւն ըսուածը՝ բայց եթէ իւր բարոյական ամբողջութիւնը, և ուր կ'մնայ թուրքիոյ նիւթական ամբողջութիւնը երբ սքսչուի թէ՛ Երոպայ ծառէն ճիւղ մ'ալ չզրնի, և սակայն գործ բուսնելուն վրայ հակելու համար անտառապահ մը պիտի գնէ։

Այս ամենուն մէջ ալ պաշտօնէի և արժանապատիւութեան խնդիրներ կը կենան, զորս լուծելու չհամարձակէ ծայր զգուշութիւն և փափկութիւն պէտք է, մանաւանդ այնպիսի ժամանակ մը՝ յարում կերբերը գրգռած են։

Կ'հարծուի ասկայն թէ Գերմանա-ժողովը իւր խաղաղութեան գործը կը յաջողի զլուր հանել, եթէ ամենուն կողմէն ալ իրօք բարեյօժարութիւն մը ցայց արուի խաղաղութեան պահպանութեան համար, և եթէ օղաշտանական յայտարարութիւններն անկեղծ զգացման մը տրտայայտութիւնն են իրօք։

Համազգային իրաւունքը, որ վերջին ժամանակներս մոռցուած կամ բարձի թողի եղած էր, փոքր ինչ յոյս մը կ'տայ թէ իւր օգուտները կ'ստանայ վերստին այնպիսի դեպքանաժողովոյ մը մէջ յորում դաշնագրութիւններ և սկզբունքներ յառաջ պիտի բերուին: Ուստի և յառաջիկ է թէ շատ հեռի չէ՝ այն վայրկեանը յորում այդ գումարումը տեղի ունենալով, խաղաղութեան օգուտը, որ ամենուն աշխատէ և պիտի յաղթանակէ պատերազմի օգուտն վրայ՝ որ մասնաւորապէս շահն է միայն, և այն ալ կարի իսկ երկրայեղի:

Կ՝ՊՈԼԻՍ 43 ՆՈՅՄԲԵՐ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ աւուր և երեկոսան՝ Եւրոպայէն հասնող հեռագիրները, մէկ քանի տէրութեանց պատերազմական արագ պատրաստութեանցը հակառակ, ընդհանուր խաղաղութեան պահպանութիւնն ապահովող լուրեր կ'ըրերն մեզ, ինչպէս որ կը յուսացուէր ալ արդէն՝ տեսնելով որ Եւրոպայի դրամական հրապարակներն, որք քաղաքական մեծամեծ դէպքերու և փոփոխութեանց կանխազեկոյց նշանն են և օդաչափը հերոսի մեզ գործածել այդ բառը, այսքան մեծամեծ պատրաստութեանց և գրգռուիչ ատենախօսութեանց հակառակ՝ դարձեալ գիտեցինք հաստատ ըրուած կ'պահէին, քիչ վստահութիւն ունենալով թէ Արևելեան խնդրոյն ստացած վերջին կերպարանքը պատերազմի մը յանգի:

Այս վստահութիւնը ճշմարտող առաջին դէպքն եղաւ Բէթէրպոլի անգղ. դեսպանին և ետքն ալ աւստր. դեսպանին հետ Ռուսիոյ կայսեր ըրած տեսակցութիւնն ու յայտնած խաղաղասիրական դիտաւորութիւնները, մերժելով բացէ՛ի բաց իրեն վերջնապէս աշխարհակալական փափաքը, երբ գրեթէ միեւնոյն օրը Ռուսիոյ կէս պաշտօնական թերթն համարուած Նօւ լրագիրը յօդուած մը կը հրատարակէր, յորմէ կերեւի թէ Ռուսիա վերջապէս իւր խիստ պահանջուններն փոքր ինչ մեղմացներու հարկն զգալ սկսեցէ: Հեռագիրն յիշեալ յօդուածին ամփոփեալ իմաստը սա պէս կ'հաղորդէ մեզ թէ՝ «Ռուսիա դեսպանաժողովոյն մէջ իր ֆրագիրը պիտի պաշտպանէ, սակայն և այնպէս այդ ֆրագիրը՝ մասնաւորապէս ճանկատանի գաւառաց մէկ մասը օտար զօրութեամբ գրաւելուն վերաբերեալ կէտին նկատմամբ՝ բացարձակապէս անփոփոխելի չ'ուզեր նկատել»: Յորմէ կ'տեսնուի թէ Ռուսիա վերջապէս տրամադիր է բարւոքմանց գործողութեանը իւր երաշխաւորութիւն ուղած երկիր դրաւելու պայմանը մէկդի թողուլ, որն որ ներկայ Արևելեան խնդրոյն ամենէն կնճառու և գծաւարարութեան հանգոյցն եղած էր:

Այս կերպիւ ապագայ դժուարութեանց երկրաշնորհ վարատելով, իրաց այս նոր երեւոյթը դրամական հրապարակաց բարձրացմամբ ողջունուեցաւ, ինչպէս կը ծանուցանէ վիեննայէն հասնող վերջին հեռագիրը, թէ Ռուսիոյ կայսեր տուած խաղաղասիրական ապահովութեանց վերայ՝ Պօրսային մէջ վստահութիւնը վերածնել է, յաւելլով միանգամայն թէ Եւրոպայի բոլոր թերթերն ալ առհասարակ Արևելեան դրախտերը վերջին յայտարարութիւններն խաղաղութիւնը պահպանուելուն նպաստաւոր կը համարին:

Ասով դիւրացած կըլլայ հետեւաբար Դեսպանաժողովոյ տեսնելիք գործը և յառաջ բերելիք համաձայնութիւնները, որ ցարդ անկարելի կ'համարուէր, երկուստեք յայտնուած պահանջմանց անփոփոխ պահուելը նկատելով. իսկ երբ մէկ կողմէն զիջումն ընելու միտումներ կ'ընծայուին, անդէն գործը դիւրացած կըլլայ դեսպանաժողովոյն, որոյ գումարման առաջին նիստը յառաջիկայ երկուշաբթի օր տեղի ունենալ որոշուել է, և որոյ անգամակցելու կոչուած տէրութեանց պատգամաւորներն հաւանական է թէ մինչև այն օրը մայրաքաղաքս ներկայ կ'գտնուին: Վիեննայի հեռագիր մը անգղիական պատգամաւոր Սալիսպրի Լորտին, Պէրլինի մէջ հինգշաբթի օր Պիզմարք իշխանին հետ տեսակցութիւն մ'ունենալէն յետոյ, երկութեան մասնաւոր կառքով մը հետեւեալ օրը վիեննա հասնելը կ'ծանուցանէ, ինչպէս նաև Պէրլինէն ուրիշ հեռագիր մ'ալ օտար դեսպան Էտհէմ փաշային դէպ ի կ. Պօրիս ճանաչեալ ելլալը կը հաղորդէ, որ նոյնպէս դեսպանաժողովոյ պիտի անգամակցի Սալիսպրի փաշայի հետ, ուստի և հաւանական է թէ անգղացի և օսմանցի սոյն երկու պատգամաւորներն մինչև ուրբաթ կ'հասնին մայրաքաղաքս:

Հետեւաբար այսօրուքնէ յաջող նշաններ կերեւին թէ Դեսպանաժողովոյ խորհրդակցութիւնը գոհացուցիչ արդիւնք մը պիտի կարենայ ունենալ, եթէ այդ միջոցին ուրիշ անակնկալ պարագայներ վրայ չ'հասնին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նախընթաց թուով ծանուցինք, վիեննայի թերթի մը հրատարակութեան քաղելով, Պօսնայի, Հերսէքի և Պուկարիոյ մէջ բարենորոգմանց գործողութեանը համար Ռուսիոյ պահանջելիք երաշխաւորութեանց պայմանները:

Պիւսէյի Նօւ լրագիրը, որ Կօրչաքօի իշխանին բերանը կ'համարուի, սոյն պայմաններէն առաջնոյն, այն է՝ բովանդակ բնակաց վրայէն զէնքերն առնուելու պահանջմանը վրայ հետեւեալ կարծիքը կ'այայտնէ:

«Այս միջոցին իրապէս գործողութիւնը մահմետական ժողովրդեան

միայն կ'պատկանի, ինչու որ յայտ է թէ մինչև ցարդ օտար միայն արտօնութիւն կ'վայելէր վրան զէնք կրելու: Արդարև կարելի էր այս անիրաւ անհաւասարութիւնը վերցնել, մահմետականաց պէս՝ քրիստոնէից ալ վերանին զէնք կրելու արտօնութիւն մը տալով, սակայն այսպիսի միջոց մը, յորմէ յառաջ եկած վտանգը անկարելի է չ'տեսնել, ուրիշ բան չ'էր նշանակել, բայց եթէ թողուլ որ մահմետական և քրիստոնէայ զիրար չ'արդելով սպառնան: Ուստի պէտք էր այդ անհաւասարութիւնը բառնալ ոչ թէ առհասարակ ամենքն ալ սպառազինելով, այլ առհասարակ ամենուն վրայէն ալ զէնքերն առնելով. և քրիստոնէայ ժողովրդոց անդորրութեան ու ապահովութեան ամենէն անհրաժեշտ պայմանն ալ այս է, ինչպէս գրած է վերջերս Պուկարիոյ անգղ. հիւպատոսն ալ առ Սըր Հէնրի Էլիթթ թէ «բարեկարգութեան վերահաստատութիւնը անկարելի է յուսալ մինչև որ տաճկաց վրայէն զէնքերնին չ'առնուի»:

Արդ, տաճիկ կառավարութիւնը կուզէ՞, եւ կամ եթէ արդելով որ կամի՝ միթէ կրնա՞ այս միջոցն ի գործ դնել: Յայտ է թէ ոչ: Ուրեմն Եւրոպայի նիւթական ձեռնտուութիւնը պէտք պիտի ըլլայ այս մասին. ժողովրդը հնազանդութեան ներքեւ առնելու համար բաւական եղած քանակութեամբ օտար զինուորական զօրութիւն մը միայն կարող է այդ ընդհանուր զէնքակեցութեան գործն ի գլուխ հանել, առանց նոր արեւհեղութեան: Ուստի յիշեալ գաւառաց օտար զօրութեամբ առժամանակեայ գրաւումը կ'թուի թէ պիտի ըլլայ Եւրոպայի կատարելիք խաղացացման գործոյն առաջին քայլը, ճիշդ ինչ պայմաններով որ գործողութեան մէջ միջոցը սակից 16 տարի առաջ Լիբանանու գաւառը խաղաղեցնելու համար: Առանց գրաւման՝ զէնքակեցութիւնն անկարելի է, եւ առանց զէնքակեցութեան ալ՝ անկարելի է որ տեւական խաղաղութիւն մ'ըլլայ»:

Տաճիկ ժողովրդեան ձեռքէն զէնքերն առնելու հարկէն՝ յիշեալ գաւառներն օտար զօրութեամբ գրաւելու հարկ մը յառաջ բերելը՝ այնպիսի քաղաքական խորհուրդ մըն է՝ որոյ դաշանիքը թերեւ Նօւ լրագիրը միայն կրնայ գիտցած ըլլալ:

— Բանի մ'օր յառաջ լուր մ'եկած էր թէ Սերվիական նախարարութիւնը հրաժարիլ սպառնացեր է, եթէ ջէրնայէֆ զօրապետին՝ պաշտօնէից ժողովոյ մէջ մտնելու խնդիրքն ընդունուի: Սակայն ինչ որ ալ ըլլալ պատճառը, կերեւի թէ նախարարներն տուեալ են հրաժարականին: Պէրլինային ուրբաթ օր քաջուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ — «Սերվիական պաշտօնէութիւնն չ'հրաժարեր է: Այս որոշման պատճառն յայտնի չէ: Միւսին իշխանը տակաւին չէ ընդունած պաշտօնէութեան հրաժարականը. իսկ պաշտօն-

եայք հրաժարականներն ընդունուելուն վրայ կը պնդեն : »

Մեզ այնպէս կ'ընտրուի թէ, Սերվիոյ քաղաքական տաղանդներն առաջը պաշտօնէական տաղանդը նշանակութիւն մը չունին :

—Պերլինէն անգղիական թերթի մ'ուղղեալ մասնաւոր հեռագիր մը կըսէ թէ, Ռուսիոյ կառավարութիւնը Պերլինի վաճառական տուններուն՝ պատերազմական մեծաքանակ և բազմաթիւ հանգերձանաց ու պիտոյից նիւթեր ապսպրել է : Եթէ Ռուսիա պատերազմաւոր ընթացքի մը հետեւիլը շարունակէ, կ'յարէ հեռագիրը, շատ հաւանական է թէ դայ ճանքուն մէջ տէրութեանց և ոչ մին հետեւելով իրեն, առանձին պիտի մնայ : Արդէն կըսուի թէ գերմանական կառավարութիւնը՝ ապաւանդական և չեղբայրեալ քաղաքանութիւն մը բռնել խոստացեր է Աւստրիոյ, բաւական համարելով միայն Լեհաստանի նահանգացը վերայ հսկել, և այս կերպիւ Պոլսէն թերեւս որ բոլորական ապստամբութիւն մը զարկելու :

—Օտէսայի վերջին թղթերով եկած ռուսական թերթերն՝ Ռուսիոյ կայսեր մէկ հրովարտակը կը հրատարակեն, որն որ 0/0ին 5 տոկոսով 100 միլիոն Ռուպլիի, այսինքն 16 միլիոն անգլ. ոսկւոյ ազգային փոխառութիւն մը շրջաբերութեան հանել կը հրամայէ : Ստորագրութիւնը երեքշաբթի օր՝ բացուելով այս ուրբաթ գոցուած ըլլալու էր, շրջաբերութեան դին որոշուած ըլլալով 0/0ին 92 : Պաշտօնական թերթ մը սոյն հրովարտակը հրատարակելուն առթիւ կըսէ թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը քանի տարիներէ ի վեր փոյթ կը տանէր իւր ծախքը հասոյթովը գոցէ առանց փոխառութեան կամ նոր տուրքերու հաստատութեան : Իսկ այսօր իր ժողովրդէն փոխառութիւն մը կուզէ հոգալու համար տոյն արտաքին կարգի ծախքերը՝ զորս պէտք պիտի ըլլայ ընել չափազային մէջ խաղաղութիւնն ապահովելու նպատակաւ ձեռք առնուելիք միջոցներուն համար :

—Լէմպերկ 24 նոյմ. — Օտէսա և Բոսթօլօթիսքա բանող ճանքորդ փոխադրելու յառակացեալ երկաթուղւոյ կառախումբերուն երթևեկութիւնը դադարեցաւ :

—Պուլքէշ 24 նոյմ. — Ռումանիոյ իշխանը եւ ռուսերեցաւ զօրաց խումբերն աչքէ անցնելու համար :

Ռուսիոյ պատերազմական պատաստութեանց վրայօք խօսելով վիէննայէն գրուած նամակ մը, կըսէ թէ ըստ շրջաբերականի կորչաքօֆ իշխանին՝ զինուոց առկ կոչուող զօրաց թիւը 250,000ի պիտի հասնի, որոնք թուրքիոյ դէմ պատերազմելու պիտի գործածուին, թողլով որ այլ և այլ գաւառաց մէջ գտնուող պահակազորներուն վրայ ալ նոր զօրութիւններ պիտի աւելցուին, և մինակ

80 հազար պէտք պիտի ըլլայ Լեհաստանի նահանգն հսկելու :

Ձինուորական իշխանութիւններն այնպէս կը գտնեն թէ այդ 250,000 զօրաց մինակ 100 հազարը՝ Դանուբեան գաւառին ամրութիւնները, այսինքն Նիշ, Վիտին, Շուսնու, Սիլիսթրէ և այլ բերդաքաղաքները պաշարելու համար պէտք պիտի ըլլայ, որով և 150 հազար զօրք կը մնայ ընդ ամենը Պուլկարիոյ մէջ պատերազմելու համար :

Այս թուոյն դէմ, կըսէ Մօրնինկ Բօսթ անգլ. թերթը, թուրքիա կրնայ 350 հազար զօրք հանել Դանուբի կողմը, և Օսմանցի զօրաց մինչև որ աստիճան քաջ ու գերազանց ըլլալը Ռուսիա ոչ միայն ներկայ սերվիական պատերազմին մէջ ճանչցած է, այլ 1854ի Գրքըմի պատերազմէն ի վեր գիտէ :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ղալաթիոյ գլխաւոր սեղանաւորներն, որոց մէջ կ'գտնուէր նաև Կէօլէեան վսեմ. Սակոբ էֆ. Մեծ Եպարգոսի հրաւիրանացը համեմատ շաբաթ օր Բ. Դուռը երթալով երկարօրէն խորհրդակցեցան Ն. Բարձրութեանը հետ : Սոյն տեսակցութիւնը՝ տեղական փոխառութիւն մ'ընելու դիտաւորութեանը կ'վերջնայուի :

—Տաճիկ թերթերը կ'ծանուցանեն թէ Պէրլինի օմ. դեսպան Էտհէմ փաշայի տեղ՝ Հարկց. կրթ. պաշտօնէի խորհրդական Ջիյա պէյ որոշուել է զրկել ի Պէրլին առժամանակեայ կերպիւ դեսպանական պաշտօնը վարելու համար մինչև ցաւարտ դեսպանաժողովոյն :

—Վիէննայի թերթերը կ'ծանուցանեն թէ օմ. դեսպան Ալէքս փաշայի հրահանգ զրկուել է որ Գարատողի դէմ պատերազմող օմ. բանակին հիւանդ և վիրաւոր զօրաց փոխադրութեանը համար Բիլէքի նաւահանգստին բացուելուն նկատմամբ վէհ. Սուլթանին կողմանէ շնորհակալութիւն մատուցանէ Աւստրիոյ կայսեր :

—Բուսնուքի կուսակալը հրաման ըրեր է որ յիշեալ գաւառէն նոր հաստատուելիք երեսու. ժողովոյ ղըրկուելու 3 առճիկ և 3 քրիստոնեայ, ընդ ամենը 6 երեսփոխանի ընտրութեանը անմիջապէս ձեռնարկուի :

—Վազթ կըսէ թէ Լոնտոնայէն կը ծանուցանեն որ օմ. դեսպան Միւղիւրիւս փաշայ հրահանգ ստացեր է՝ դեսպանաժողովոյն ետ ձգուելը առաջարկել Անգլիոյ : Այս լուրը կասկածելի կ'ընդհատուի երբ յիշեալ դեսպանաժողովոյն գումարումը փութացնելու մեծ փոյթ մը կ'տեսնուի հոս :

—Պոնտայի և Հերսէքի մէջ սովու երկիւղներն երեսն ելնելով, կառավարութիւնը արգելել է արմատիք հանել :

—Պատերազմի դաշտէն կը գրեն թէ թշուառացեալ և անօթի մնացող սերվիականները կ'ապաստուեն հա-

մար օսմանցի զօրականներն իրենց ռոճկին կէսն անոնց կ'բաշխեն եղեր :

—Նոյնպէս կը ծանուցանեն թէ սերվ. բանակին մէջ մտնող 140 յոյն կամաւորաց ամենքն ալ սպաննուել են Մօրաւայի դաշտին վրայ տեղի ունեցած վերջին պատերազմներուն մէջ :

—Տէրվիլ փաշայի զօրախումբը շաբաթ երեկոյ մայրաքաղաքը դնործաւ : Ասոնց մէջ բաղմամբիւ կամաւորներ կան, որոց ձեռքը գտնուած զէնքերը թշնամոյն վրայէն առած ենքինէն է եղեր :

—Լրաթերթք կ'ծանուցանեն թէ վէհ. Սուլթանն ի նշան գոհունակութեան ականակուելու թուր մ'ընծայ ըրեր է Ապտ իւլ Բէրիմ փաշային :

—Հարկց. կրթութեան և Հարկց. շինութեանց պաշտօնարանի յարկերը՝ նոր հաստատուելիք Երեսփոխանական և Երեսփոխան ժողովոց գումարման սրահ ըլլալու յատկացուելով, առաջին պաշտօնարանը Տարիւլ-Ֆիւնուէնի շէնքին մէջ, երկրորդն ալ առ այժմ մասնաւոր տուն մը փոխադրուել է :

—Պարսից դեսպ. խորհրդական Նէրիման խան ուրբաթ օր մեկնեցաւ Պոլսէս Տիֆլիս երթալու Շահին հրամանաւ, ուր իր եղբայրա պիտի դիմաւորէ ձիհանկիր խանը, որն որ Շահին կողմանէ յատուկ պաշտօնով Եւրոպա կուղևորի :

Գաղղիոյ կողմանէ դեսպանաժողովոյն անդամակցելու համար զրկուած Պ. տը Շօտօրաի և գաղղ. դեսպան Պ. տը Պուրկօնի վաղսան օրը հոս հասնելին կըստ պատուի :

—Կարո քաղաքի ամրութիւններն առարտելով, անգլ. երկրաչափ մը քննել և գոհացուցիչ գտնել է :

—Անգլ. դեսպանը իւր առաջին թարգման Պ. Ստիտսընի հետ միտտեղ շաբաթ օր արքունի նաւարանը երթալով Գաբտան փաշայի հետ տեսակցութիւն մ'ըրին :

—Հեռագրատան և թղթատարութեան պաշտօնարանի ներքին բարեփոխմանց նամար ծրագրեալ օրէնք մ'ընդունել է Պետ. խորհուրդը, որն որ մէկ նէղարէթով տակ երկու ճիւղերուն համար ալ երկու Պաշ Միւտի կ'հաստատէ, և գործակալաց թոշակներն ալ քննուելով սահմանել կ'հրամայէ :

—Կը լսեմք թէ մինչև ցարդ հանգստանալու պատրդմ. նպատէն զատ, նորէն մայրաքաղաքի մէջ մարդ զուլա մասնաւոր փոքր գումար մը ժողովել որոշուել է, այդ մասին հարկ եղած տոմսակներն ալ պատարաստուելու վրայ ըլլալով : Այս լուրն ըստ մեզ ստուգութեան պէտք ունի, ցարդ պաշտօնապէս հրատարակուած չըլլալուն համար :

—Մեծ Եպարգոսի երեկ պաշտօնէից ժողովէն յետոյ կայսերական պալատը դնայ ժողովոյն որոշումներն Ն. Վեհափառութեան հաստատուելու, և ճան ալ հոն ընելով դիշերը վերստին Սիւլէյմանիէ իւր ապարանքը դարձաւ :

Վիէննա 26 դեկտեմբ.

—Լորտ Սալիսպըրի այսօր Սըք Պուլքանանի հետ խորհրդակցեցին յետոյ, Անտրասի կոմսին հետ տեսակցեցաւ : Կայսեր կողմէն ալ ընդունուելով այս երեկոյ պալատը տրուելիք կողմնքին հրաւիրուեցաւ : Վաղը հետմէ պիտի մեկնի :

Ղալաթիա ՇԲ. 15 Նոյեմբեր
ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	12 02
Գոց	12 02
Բարձր գին	12 04
Ցած գին	12.01
Փոխ. 63ի	Փր. 61
» 63ի	» 62
« 69ի	» 54 50
» 73ի	» 50
Գանձատու	19.
Սօսիթէ Ժէնէրալ	2.15
Սօսիթէ Օթօման	1.26
Պանք տը Բօնսթ.	5-
Գրէտի Ժէնէրալ	2-
Թրամպէյ	» 1-30
Բուժ. Երկաթուղի	52.50
Բուժ. Կտրօն	
Գօնա. »	
Տոկոս	0/0 12—15
Բըբօր	-
Հէվալէսիզ	-

ԸՆԹԱՅՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օւմ. անկ. 100 րէ. է հաշւով)

Անգղ. ոսկի	109.55
Գաղղ. »	87.20
Բօլ	89.20
Գարպօն արծաթ	16.25
» Թղթագրամ	14.20
Գրքմից	51.25
Հինգնոց	11.20
Մէթալիք	15.20
Ճերմակ մէհիտ	4.10
Պղինձ	151.—
Թղթագրամ	117 52

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱՋԱՆ ԴՏՆՈՒԱԾ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի գեղը բոլորովին խտեղէն. ներէ բաղադրուած ըլլալով թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կ'որոժածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ չուտով կը բըժըշկէ. ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գովի, Ստամբուի, մէջքի կամ Աղիքներու ցաւեր. ու նաև Թանջք, Քօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւն. ներ ունեցողները այս գեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով: Այս գաւաթ ջուրի մէջ գիւր աղուրի զրգալէն աւելի շաքար, վրան լեցուր անուշի դրդալ մը փանաւ, աղէկ մը խառնէ ու խմէ: Կոկորդի հիւանդութեանց և Ուռեցքի համար գեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կտմեր. կուժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի զրգալ այն բաղադրութենէն խմէ: Յօդա-ցաւի բիւնաթիղմ, Ուրբի ցաւի, Ստամբ-սի ու տեսակ տեսակ կոնակի ցաւերու հա-մար դուրսէն փանաւ քոկով աղէկ մը շփելու է: Սկալայի ցաւի համար քիչ մը բամպակ փանաւէն մէջ Թաթիսելով ցաւոժ աղաւթին վրայ դնելու է:

Մմեն տեսն երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փանաւէ քսել հարկ ըլլայ, եթէ քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն կըլլայ:

Մարմնայն այրուած կամ ճըմլուած տեղերը թշկելու համար վառնզը պատա-հածին պէս փանաւէն վրան աղէկ մը լե-ցնելու է: Անհաւով և ին. կտրուած վէր-քերը բշկելու համար արեւը չի սրբած շուտով մը վերքը կապելու և կապին վրա-մէն փանաւէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը

թրջի: Փանաւէն նաև արեան շրջանը կա-րագայնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացը-նէ:

Այս գեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօրէն գրել աւելորդ կը համարենք. գործածողները զայն միշտ կը դուրսն, ու-զողը կրնայ անձամբ փորձել. գինն աժան է: Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ա-մերիկեան վաճառատունը որ Դալաթիա Կ. Պօլս յ

ՄԱՆԱՆԱՅ

ԺՈՂՈՎԵԱՅ ԵՒ Ի ԼՈՅՍ ԷԱԾ

Գ. Վ. ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՅ

Նսւիրեալ յանուն Աղայ Յովսէփայ
Իզմիրեանց Ղալաթցւոյ

456 երեսէ բաղկացեալ նոր եր-կասիրութիւն մ'է յիշեալ գրասէր վարդապետին. նիւթերը զանազան են և հետաքրքրական, բանասիրա-կան, տեղագրական և հնախօսական գողարկի և զգայուն ոճով մը գըր-ուած: Գինն է 2 ու կէս ֆր. վաճա-ճաւի Կ. Պօլիս հայ գրաւաճառաց քով:

ՍԱՆԴՈՒԽՏ

ԴՇԵՈՅԻ ԵՒ ԿՈՒՍԻ ՀՕՐ ՍԱՆԱՏՐԿՈՅ
ՀԱՅՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ԱՐՇԱԿՈՒՆԻՈՅ

ՎԱԽՃԱՆՆ

ԿԱՄ ԶԿՆԻ ՔՍԱՆ ԱՄԱՅ

Դ Ր Ե Ա Ց

ԾԵՐՈՒՆԻՆ ԳԱՐԻԵԼ. ՊԱՏԿԱՆԵԱՆ

Աշխարհաբառ ոտանաւոր գըր-ուած ի չորս վարագոյրս բաժանեալ:
Գին 75 ասնթիմ:

Այս առթիւ կ'ծանուցուի նաև «Թէ՛ Հեղինակիս Սանդուխտ Դշնոյի և Կուսի Պատարագ» անուն տետ-րակին գինը 1 ֆր. ի իջած է:

ԲԱՐԻՁ

ՊԱՐԱԳԼԱՆԵԼԵՐԸ

Թարգմանեաց

ՅՈՒՀ. ԷՃ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Գաղղիացի հաշակաւոր զինատանին հետաքրքրական և գրաւիչ այս գործը ու-րոյ տաճկերէն թարգմանութիւնը մաս առ մաս Սէհմուայի մէջ հրատարակուելով կը շարունակուէր, այս անգամ աւարտած ըլ-լալով ամբողջ գործը մաքուր և պատկե-րազարդ տպագրութեամբ միահատոր հը-րատարակուած է Գրքիչեան տպարանէն:

Կը ծախուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրա-վաճառաց քով Բերայ Աղա համի Թիւ 185, ծխալաւառ Ալիէրեան Ստեփան ա-ղայի և Թագուիմ Թիւ 59 ծխալաւառ

Նիկողոս աղա Տէտեհանի խանութներն:
Գին 5 արծաթ մէհիտ:

Մ Ա Ր Գ Ա Ր Ի Տ

ԱՐԲԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿՆԻՅ

Գրեաց

ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Մ Է Լ Ա Ն Օ Ժ Է Ն

ԴԵՂԱԶՈՒՐ

ՃԵՐ ԱԿ. ԱԶԵՐ ՆԵՐԿԵԼՈՒ

Այս գեղը, որ մէկ վայրկեանի մէջ և ամեն գոյնով կը ներկէ ճերմա-մաղերն ու մօրուքներն, առանց վը-նասելու մերթին և առանց անա-խորժ ու և է հոս մ'ունենալու, փորձուած յատկութիւն մ'ունենա-լով կը գտնուի Տէլլա Սուտայի, Զօ-պանեանի և Բիւշիւքեանի գեղա-րանները:

ԾՈՎԷՆ ԶԸ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԴԵՂ

Բաղադրութեամբ

Լ. ՏԻՆԵԱ ԴԵՂԱԴՈՐՈՒ

Ծովային ճանրորդաց համար անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը, որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն մէկ խահուէի դգալ մը սոյն գեղէն առնելով, կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ խառնելով խմած ատենը մարդ վերստին իւր հանդարտ ու առողջ վիճակը կստանայ, կը գտնուի Լ. Տինեայի գեղարանը, Ղալաթիա Մեծ վողոց, Թիւ 108 մէկ շինք 2 ու կէս ֆր. գնով:

ՏՕՔԹԷՕՐ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Պատրաստ է իրեն գլմաղ հե-ւանդները դարձանել ամեն երեք-շաբաթի և շաբաթ ժամը 5—7 Սա-մաթիա Հայկական ընկերութեան գաղինոյին գէմը Մ. Ճիվանին (Դե-ղարանը, և ժամը 8—10 Սուլթան Ահմէտ Մ. Ժօրժ Ծանեթիաիսի գե-ղարանը Թիւ 128:

Խաւրէօյտէ Բրօթէսթանի Թա-զովարանին իթիւալիստէ պուլուճան վասը սիր տրտտ աթլըդ օլաւայ, վէ խաթէյէնէ իթիէտիդի մըզուարը վէրիլէդիլէճէդիլէտէն, զիտտէ մա-լիւմաթ ալճադ իթիլէյէնէր Ղալա-թաւա Մինասեան Ամէրիգան մա-ղապարտաւ Մինասեան Պետրոս ա-ղայա միւրաճաւթ իլլէմէլէրի իլան օլունուր: